

VPRO journalistieke werkwijze

Februari 2022

“De VPRO is een creatieve publieke mediaorganisatie,” zegt de taakomschrijving van de VPRO, “die met inhoudelijk verdiepende programma's en intelligent vermaak grenzen verkennt. Door buiten de gebaande paden te treden en te duiden wat er in de wereld gebeurt, willen we bijdragen aan nieuwe inzichten en ideeënvorming.”

De VPRO heeft een [Redactiestatuut](#). Het Redactiestatuut heeft tot doel de onafhankelijkheid van de programmatisch en redactioneel inhoudelijk betrokken Redactiemedewerkers van de VPRO te waarborgen bij het uitoefenen van hun taak. De uitgangspunten waarmee de VPRO al het media-aanbod van de VPRO maakt én beoordeelt staan hierin beschreven.

De VPRO journalistieke werkwijze beschrijft de belangrijkste journalistieke richtlijnen voor de Redactiemedewerkers die werkzaamheden verrichten voor het media-aanbod van de VPRO dat valt onder de werking van de journalistieke code van de NPO. Met Redactiemedewerkers bedoelen we in dit document ook Eindredacteuren en Hoofdredeacteurs. De VPRO journalistieke werkwijze is een praktische uitwerking van de diverse journalistieke richtlijnen die gelden voor Redactiemedewerkers van de VPRO, zoals de journalistieke code NPO. De journalistieke code NPO blijft te allen tijde onverkort van toepassing op al het journalistiek handelen van Redactiemedewerkers van de VPRO.

Pas toe of leg uit

Deze richtlijnen en regels dekken vanzelfsprekend niet alle situaties die Redactiemedewerkers in hun werk tegenkomen. Ze kunnen ook geen recht doen aan alle nuances en afwegingen die zich in de praktijk voordoen. Redactiemedewerkers volgen hun eigen professionele kennis en intuïtie voor wat nog klopt en wat niet meer klopt. Bij twijfel over de toepassing of toepasbaarheid van deze richtlijnen, wordt met de eindredactie en/of hoofdredactie overlegd. Voor verschillende soorten programma's binnen verschillende genres kunnen andere uitgangspunten gelden, denk hierbij aan de verschillen tussen onderzoeksjournalistiek, documentaires en educatieve programma's. Van belang is dat Redactiemedewerkers te allen tijde kunnen uitleggen waarom voor een bepaalde werkwijze is gekozen.

Reikwijdte

Deze richtlijnen gelden voor alle Redactiemedewerkers van de VPRO - ook voor parttimers en freelancers - die werkzaam zijn bij of voor titels die vallen onder de journalistieke programma's van de VPRO. Waarbij hier journalistiek in ruime zin moet worden opgevat. In de praktijk betreft het programma's die ook door de NPO ombudsman als 'journalistieke producties' worden opgevat, alsmede producties waarbij sprake is van journalistiek handelen. Bij coproducties dienen alle betrokken Redactiemedewerkers zich ervan bewust

te zijn dat de VPRO de afzender van hun media-aanbod is en is het de taak van de VPRO om ook de (medewerkers van een) coproducent te wijzen op deze richtlijnen. Het publiek maakt geen onderscheid tussen media-aanbod dat intern of extern geproduceerd is. In alle gevallen geldt dus onderhavige code.

Ook wordt er geen onderscheid gemaakt ten aanzien van het soort platform waarop media-aanbod wordt verspreid. Voor het onderhouden van sociale media-accounts of andere journalistieke uitingen door Redactiemedewerkers gelden dezelfde maatstaven als beschreven in deze code. Redactiemedewerkers van de VPRO die actief zijn op sociale media, zoals Twitter, Youtube, Instagram en Facebook, doen dat in de geest van de code.

Het uitgangspunt bij afwegingen tussen enerzijds het inhoudelijke belang en anderzijds het belang van bereik en impact is dat journalistiek inhoudelijke afwegingen leidend zijn.

Redactiemedewerkers van de VPRO dragen er zorg voor dat ze met betrekking tot het media-aanbod op zorgvuldige wijze communiceren met alle betrokkenen en belanghebbenden, zoals de NPO en fondsen. Zo nodig wordt hierbij verwezen naar onderhavige journalistieke werkwijze van de VPRO. Afhankelijk van het soort programma/productie is er binnen de VPRO ruimte voor een maker om zijn/haar eigen kijk op een onderwerp te geven.

Eigen agenda

De VPRO bepaalt z'n eigen journalistieke agenda, laat die niet bepalen door personen of instellingen met eigen – individuele, commerciële, maatschappelijke of politieke – belangen.

Journalistieke werkwijze

Open vizier

Redactiemedewerkers maken tegenover hun bronnen en gesprekspartners altijd vooraf kenbaar dat ze journalist zijn en maken hun (journalistieke) bedoelingen duidelijk. Ook wanneer ze niet-publieke ruimten betreden. Enige uitzondering hierop is wanneer er evident sprake is van een maatschappelijke misstand die niet op een andere manier kan worden aangetoond én het noodzakelijk is hierover te publiceren.

Feiten zijn basis

Redactiemedewerkers baseren hun programma op grondig onderzoek naar feiten en bronnen.

Verhouding vertelvorm en feiten

Hoewel de VPRO - conform de eigen taakomschrijving – grote vrijheid voelt en neemt in het ontwikkelen en toepassen van creatieve vertelvormen en daarbij ‘buiten de gebaande paden’ treedt, streeft elke Redactiemedewerker naar een zorgvuldige en correcte weergave van de feiten.

De VPRO maakt naar het publiek duidelijk kenbaar indien gebruik wordt gemaakt van (stem)acteurs of in het geval er sprake is van een reconstructie.

Archiefmateriaal

Redactiemedewerkers stellen alles in het werk om de bronnen van archiefmateriaal te achterhalen en, indien mogelijk, te vermelden. Bij de montage en het gebruik van archiefmateriaal dient recht te worden gedaan aan de teneur van het oorspronkelijke materiaal.

Hoor en wederhoor

Hoor en wederhoor is in beginsel het uitgangspunt, maar niet altijd zonder meer een wettelijk vereiste. Bij elke productie bekijken Redactiemedewerkers en eindredactie gezamenlijk of en zo ja in welke mate hoor en wederhoor noodzakelijk is.

Het gebruik van bronnen

Bronnen die bij de nieuwsgaring zijn gebruikt en met wie daarover afspraken zijn gemaakt, hebben recht op vertrouwelijkheid. Die afspraken moeten van tevoren worden gemaakt (van vertrouwelijkheid tot on the record). Mocht er sprake zijn van vertrouwelijkheid dan betekent dat de identiteit van de bron te allen tijde beschermd zal blijven. Alleen de hoofdredactie heeft het recht de identiteit van de bron te kennen.

Voor journalistieke informatie krijgen bronnen, zegslieden of geïnterviewden niet betaald. Noodzakelijk te maken onkosten kunnen vergoed worden. Deskundigen, mensen die op basis van kennis van zaken en zonder partij te zijn hun licht laten schijnen over een onderwerp, kunnen in voorkomende gevallen een vergoeding krijgen voor hun diensten.

Afspraken met bronnen

De VPRO maakt vooraf de afweging of het noodzakelijk is om met bepaalde bronnen afspraken te maken en vast te leggen. Als met mensen of organisaties, die onderwerp van een programma zijn, wordt overeengekomen dat hen voorafgaand aan de uitzending of publicatie inzage wordt verleend, dan gebeurt dat op basis van de afspraak dat eventuele gesuggereerde correcties slechts toegepast zullen worden indien er sprake is van feitelijke onjuistheden, schending van privacy, veiligheid of zeer vertrouwelijke en gevoelige informatie (zoals beursgevoelige informatie). Vertrekpunt voor de afspraken is een

standaard VPRO-breed document, dat enkel in overleg met de eindredactie aangepast kan worden aan eventuele specifieke omstandigheden.

Bescherming kwetsbare personen

De VPRO is zich bewust van de consequenties van media-aandacht voor mensen die extra kwetsbaar kunnen zijn in het contact met de media. Dan gaat het om bijvoorbeeld kinderen en slachtoffers van misdrijven of ongelukken. Per gebeurtenis moet het belang van openbaarmaking (dan wel het openbaar houden in de on demand omgeving) zorgvuldig worden afgewogen tegen de mogelijke nadelen daarvan voor betrokkenen of hun omgeving.

De identiteit van verdachten van misdrijven wordt zo veel mogelijk beschermd. De volledige naam van verdachten wordt alleen vermeld als de verdachte dat zelf wil, of als de naam van de verdachte algemeen bekend is. Er is geen reden aan die algemene bekendheid bij te dragen. Dezelfde regels gelden ook als “verdachten” zijn vrijgesproken of veroordeeld. Die bescherming geldt vanzelfsprekend ook voor de omgeving van betrokkenen.

Details over etnische afkomst, sekse, uiterlijke kenmerken of seksuele voorkeur van mensen die in het nieuws voorkomen, worden alleen vermeld als deze voor de strekking van het onderwerp relevant zijn.

Privacy

De VPRO heeft respect voor ieders privacy. Voor mensen met publieke en min of meer openbare functies is een zekere mate van blootstelling aan ongewilde publiciteit onvermijdelijk. Hun privé-gedrag en gedrag in besloten kring en privé-omgeving heeft recht op bescherming tegen ongewilde inbreuken tenzij dat gedrag aantoonbaar van invloed is op hun publiek functioneren.

Externe financiering

Externe financiers kunnen nooit enige invloed uitoefenen op de inhoud van het media-aanbod. Het maken van afspraken en de onderhandelingen over financiële bijdragen van derden (cofinanciering en/of sponsoring) geschiedt nimmer door programmatisch en redactioneel inhoudelijk werkzame Redactiemedewerkers van het desbetreffende Media-aanbod maar uitsluitend en alleen door productionele medewerkers (producers, productieleders, zakelijke leiding) in overleg met de juristen. In voorkomende gevallen wordt gebruik gemaakt van standaardcontracten, welke te allen tijde dienen te worden goedgekeurd en ondertekend door het Bestuur. Dit is eveneens het geval indien de bijdrage wordt bedongen door de buitenproducent. Alle contractuele afspraken omtrent cofinanciering en/of commerciële financiering dienen voorafgaand aan eerste

openbaarmaking aan de Raad van Bestuur NPO worden voorgelegd, die de contracten op zijn beurt aan het Commissariaat voor de Media doet toekomen.

Verantwoording

De Redactiemedewerkers beoordelen samen met de Eindredacteuren en Hoofdredeacteurs het programmaplan van journalistiek media-aanbod en toetsen dit vooraf aan de VPRO journalistieke werkwijze. Als de situatie erom vraagt lichten we in de context van een productie (bijvoorbeeld op de website of voor of na de uitzending) de journalistieke werkwijze nader toe.

Wanneer een publicatie verwijtbare of onrechtmatige onjuistheden of onvolledigheden bevat worden deze zo snel mogelijk en op passende wijze hersteld. De wijze waarop dit gebeurt, door middel van rectificatie of anderszins, kan per geval verschillen.

Belangenverstrengeling en Integriteit

De Redactiemedewerkers van VPRO zijn onafhankelijk. Redactiemedewerkers houden in principe een beroepsmatige distantie ten opzichte van hun onderwerp, tenzij de vertelvorm uitgaat van een persoonlijke betrokkenheid bij het onderwerp. Private en/of professionele banden met het onderwerp – menselijk of materieel van aard - worden indien de situatie daarom vraagt uitdrukkelijk vermeld. Dat is bijvoorbeeld aan de orde wanneer sprake is van een relatie van de Redactiemedewerker tot het onderwerp van het media-aanbod en die relatie een rol heeft gespeeld bij de totstandkoming.

Voor Redactiemedewerkers geldt hetgeen voor alle medewerkers van de VPRO en de publieke omroep is neergelegd in de Gedragscode Integriteit Publieke Omroep 2021 [link]. Voor Redactiemedewerkers is het op grond van de Gedragscode Integriteit goed om bij het maken van media-aanbod onder meer het volgende in acht te nemen:

De VPRO betaalt zo veel mogelijk de noodzakelijke, eigen kosten. Reizen, etentjes, vervoer en verblijf worden, tenzij dat tot onwerkbaar situaties leidt, door de VPRO zelf betaald. Het maakt daarbij niet uit of de aanbieder een profit of een non-profit organisatie is.

Redactiemedewerkers van de VPRO nemen geen giften, cadeaus of gunsten aan - van welke aard dan ook - die terug te voeren zijn op hun journalistieke positie. Zij maken evenmin gebruik van die positie voor privédoeleinden, en maken geen gebruik van niet-openbare informatie die in het werk verworven is, ten behoeve van privédoeleinden.

Redactiemedewerkers van de VPRO vervullen geen werkzaamheden voor niet-journalistieke organisaties (profit, non-profit, overheid, niet-overheid) die onderwerp zijn of kunnen zijn van hun journalistieke werk. Zij doen voor die organisaties of instellingen geen pr-werk, zitten daar niet in besturen, zijn geen dagvoorzitter of spreekstalmeester.

Redactiemedewerkers bekleden geen politieke of publieke functies. Behoudens gemotiveerde toestemming van hun leidinggevende geldt dat Redactiemedewerkers geen advieswerkzaamheden verrichten voor instanties die onderwerp zijn of kunnen zijn van hun journalistieke werk: Redactiemedewerkers geven geen adviezen aan organisaties of personen over hoe om te gaan met de media. Zij geven geen mediatrainingen en geen cursussen. Zij participeren niet in adviescommissies voor overheid of bedrijfsleven. Redactiemedewerkers dragen er zorg voor geen andere functies te vervullen waardoor hun integriteit en/of onafhankelijkheid in het geding komt.

Voor eventuele nevenactiviteiten wordt altijd vooraf toestemming gevraagd aan de eind- en hoofdredactie. Redactiemedewerkers die niet in dienst zijn bij de VPRO (freelancers) informeren de VPRO vooraf over hun (neven)functies teneinde deze te beoordelen.

Redactiemedewerkers hebben geen substantiële, directe belangen via bijvoorbeeld aandelen, beleggingen, of obligaties in bedrijven die journalistiek onderwerp zijn of kunnen zijn.

Vastgesteld op 2 februari 2022

Management Team VPRO